XL. évfolyam, 7—8. szám

1987. JÚLIUS—AUGUSZTUS

ÚJ HÍDFŐ

A MAGYARSÁG SZOLGÁLATÁBAN ÁLLÓ EMIGRÁCIÓS POLITIKAI LAP

DOBSZAY KÁROLY:

A MAGYAR NÉP NEVÉBEN

A budapesti televízió április 10-én bemutatta műsorában **„A magyar nép nevében"** című dokumentációs filmet, amely a magyar „háborús bűnösök" tárgyalásait és elítélését volt hivatva bemutatni. Úgy látszik, a hazai illetékesek sem akartak kimaradni abból az utóbbi években világszerte ismét fellángolt hajszából, amely a második világháború idején elkövetett háborús és népellenes bűnök állandó felelevenítését és az esetleg még életben lévő „bűnösök" kézrekerítését tűzte ki céljául.

Meg kell jegyezni, hogy a háborús bűnösség fogalma kizárólag olyan cselekedetekre vonatkozik, amelyeket a vesztes fél táborához tartozók követtek el. Nem minősíthető háborús bűnösnek Sztálin, aki pedig saját fajtáját is megtizedelte, ha azok puszta létezése akadályokat gördített hatalmi céljainak az útjába, nem is beszélve a leigázott más népekkel szembeni könyörtelenségéről. Szintén nem háborús bűnös az az amerikai kormányzat, amelynek parancsára, az akkor már eldőltnek minősített második világháború utolsó percében, indokolatlanul ledobták Japán két nagyvárosára az atombombát, s ezzel pillanatok alatt több százezer ártatlan ember halálát okozták. Nem háborús bűnösök azok az angol pilóták sem, akik Churchill parancsára minden erkölcsi megfontolás nélkül végrehajtották a drezdai szőnyegbombázást, amely a történelemben példa nélkül álló, szintén több százezres civil áldozatot követelt egyetlen éjszaka leforgása alatt.

Háborús bűnösöknek csak azok lettek kinyilvánítva, akik a háborút elvesztették.

Bizonyos körök szükségesnek látták, hogy 42 évvel a nagy világégés után, kihasználva az utolsó lehetőségeket, hogy az akkori események néhány még életben lévő szereplőjére ráhúzzák a háborús bűnös kényszerzubbonyt és ezáltal — ki tudja már, hányadszor — belevéssék az emberiség köztudatába egy kisebbség mártíromságát és szenvedéseit, melyek valódiságát és mértékét a háború óta már többen bizonyíthatóan megcáfoltak. Ezeknek a köröknek a tevékenységére vezethető vissza, hogy Amerika — aki magát a kommunista világhatalmi törekvésekkel szemben álló szabad népek vezetőjének tünteti föl — kiszolgáltat olyan, már évtizedek óta amerikai állampolgársággal rendelkező személyeket, többek között a Szovjetuniónak is, akiknek háborús vagy népellenes bűneire csak nagyon kétségbevonható bizonyítékok állnak rendelkezésre, másrészt megtiltja egy baráti ország törvényesen megválasztott államfőjének, hogy az Amerika földjére tegye a lábát, mert valaha a német hadseregben szolgált. Az ember önkéntelenül is elgondolkozik ezen a kettős erkölcsi felfogáson, mivel ép ésszel sehogyan sem érti a dolgok logikáját.

Azok, akik azt hiszik, hogy a biológiai elévülés következtében hamarosan végleg megszűnnek a hajszák és kirakatperek, mivel nem lesz már kit keresni és elítélni, — nagyon tévednek. Már most elkezdődött olyan folyamat, amely a szokásos átnevelés és agymosás segítségével az egykori „bűnösök" gyermekeit és unokáit is felelősséggel akarja terhelni, szüleik és nagyszüleik valós vagy valótlan cselekedeteiért. Erre enged következtetni az a nemrég Németországban megjelent könyv is egy egykori üldözött család kései leszármazottjának tollából, aki **„Bűnösnek születve"** címen interjúkat közöl volt háborús bűnösök gyermekeivel vagy unokáival. A szerző, **Peter Sichrovsky,** nyíltan megmondja, hogy könyvének célja az egykori háborús bűnössök leszármazottjainak tudatába belevésni szüleik vagy nagyszüleik embertelen mivoltát, és mindaddig felelősséggel terhelni az utódok lelkiismeretét, amíg azok minden tekintetben meg nem tagadják elődeiket. Ha ez az újabb terv valóra válna, úgy könnyen olyan helyzet teremtődne az amúgy is lelkibeteg német társadalomban, ahol a gyermekek szüleik halálos ellenségeivé válnának.

Visszatérve a budapesti televízióban bemutatott filmre — amely a technika csodájának, a videónak a segítségével ma már bármelyik Nyugatra szakadt hazánkfiához is eljuthat — itt is, mint olyan sokszor, kibújik a kommunista szög a zsákból.

A film készítői, **Róna Péter** és **Zinner Tibor** — akiknek ősei valamikor szintén Tarnopolból indultak el — korabeli dokumentációs felvételekből és az ún. „népbírósági tárgyalások" filmanyagából úgy próbálták összevágni a részleteket, hogy a néző előtt bizonyítást nyerjen az elítéltek bűnössége, illetve az ítélkezések jogossága és igazságossága. Az archív felvételeket összekötő kapocsként kiegészítették olyan rövidebb interjúkkal, amelyekben a még élő egykori „népbírák" és „népügyészek" mondják el 40 év távlatából a perekkel kapcsolatos emlékeiket. Itt meg kell említeni, hogy a jellemtelen Major Ákos, aki a Bárdossy-perben vállalta a

népbírói szerepet, és a szellemi proletárnak nevezhető Marosán György kivételével csakis olyanok szerepelnek, akiknek érdekükben áll az egykor általuk felépített 600 ezres mítosz megtartása és állandó felelevenítése.

Rögtön a film elején kifejtik, hogy milyen nagy problémát jelentett számukra egy — a nemzetközi jogban addig még ismeretlen — új törvényt összeeszkábálni, amelynek alapján, a visszahatás elvén, felelősségre vonhatnak személyeket olyan cselekményekért, amelyek elkövetése az elkövetés idejében még nem számított büntetendőnek. Kellett ugyanis valami törvényes látszatot adni a nemzeti szellemű magyar elittel való leszámolásnak, nehogy az egész népbírósági cirkusz csak egy bosszúra éhes kisebbség tobzódásának látsszék, mint ahogy az valójában volt is.

Szintén ezért volt szükség olyan figurákra is, mint Major Ákos, aki nem tartozott az üldözöttek közé, s így azt a látszatot kelthette, hogy itt valóban a magyar nép nevében történik a felelősségrevonás.

A vele készített interjúban Major nagyokat derülve mesélte, hogy az elején, amikor az első kézrekerült ún. keretlegényeket az Oktogonon nyilvánosan lámpavasra akasztották, akkor ő még eléggé finnyás volt az ilyen eljárásokkal szemben, hisz csak nemrégen vetette le a fehér kesztyűt, mint a Horthy hadsereg statáriális hadbírája, akinek jóvoltából már az elmúlt rendszerben is sokan a bitón végezték. S micsoda gonosz játéka a történelemnek, hogy most, mint újdonsült népbíró, az általa halálba küldöttek életét is ő kéri számon — de másoktól.

Finnyássága ugyanis hamar elmúlott, mert nem sokkal később már minden lelkiismeretfurdalás nélkül ítélte halálra Bárdossy László volt miniszterelnököt, akinek a népbíróság előtt tanúsított szellemi fölényét a film készítői egyszerűen úgy akarták elsikkasztani, hogy csak állóképeket mutattak és ők maguk kommentálták a tárgyalást.

Vas Zoltán, aki szintén vezető szerepet játszott a perek lebonyolításában, még annyi érzékenységgel sem rendelkezett, mint Major. Ha rajta múlna — mondta —, úgy intézné el „ezeket a gazembereket", mint a vadnyugaton teszik. Ráállítaná őket egy teherautóra kötéllel a nyakukon és egyszerűen kihajtaná alóluk a kocsit.

Marosán a Szociáldemokrata párt későbbi sírásója legszívesebben saját kezével fojtotta volna meg a „csirkefogókat", élükön Horthyval. A törvényesség látszatának betartásával meg kellett azonban elégednie azzal, hogy a Sztójay-perben mint népügyész követelje a halálos ítéletet.

Peregnek a filmkockák. Már más filmekben is bemutatott felvételekről láthatjuk viszont a mátyásföldi repülőteret, ahol az amerikaiak átadják Péter Gábornak, a politikai rendőrség újdonsült főnökének a hazaszállított magyar államférfiakat, köztük több volt miniszterelnököt, minisztert, államtitkárt, majd, mint a legfőbb látványosságot: Szálasi Ferencet és kormányának tagjait. Megjelenik a színen Mr. Himler, azaz Himler Márton fejvadász is, akinek a film szerint „a magyar nép örök hálával tartozik, hogy összeszedte és hazaszállíttatta ezeket a bűnözőket". Az Andrássy út 60-ban — az új politikai rendőrség főhadiszállásán — együtt folytatja Péter Gáborral a kihallgatásokat, majd mikor a fejpénzt felvéve megbizonyosodott róla, hogy az általa összefogdosott személyek a lehető legjobb kezekbe kerültek, dolgát elvégezve nyugodtan távozik, újabb üzletek reményében. További tevékenységét csak az akadályozta meg, hogy időközben elmérgesedett a szovjet—amerikai viszony és nem volt kilátás újabb áldozatok elfogására és hazaszállítására.

A film cselekménye a Bárdossy-perrel folytatódik, melynek lefolyásáról — mint Major is beismeri — az a nézet terjedt el, hogy „ez a Major egész ügyesen védekezik Bárdossyval szemben". Amikor kihirdették a halálos ítéletet, Bárdossy csak annyit kért, hogy két órán belül hajtsák rajta végre, mert szeretné, ha mielőbb vége lenne ennek a komédiának. A cél és tűzparancs között elhangzott utolsó szavai a következők voltak: **„Istenem, szabadítsd meg Magyarországot ezektől a banditáktól!"**

Imrédy Béla következik. A szinte csontvázszerűnek tűnő nagy magyar politikus és pénzügyi szakember fejére Sulyok Dezső népügyész olvassa azokat a vádakat, amelyek valótlanságát Sulyok később az emigrációban maga is kénytelen volt beismerni. Imrédy az ítélethirdetés előtti utolsó kérdésre, hogy bűnösnek érzi-e magát, így felel: „Akinek egy történelmi Niagara zuhatagában, egy világrengés katarzisában nincs igaza — az alul marad." Ő is a népi demokratikus puskacsövek előtt fejezte be életét.

Aztán futószalagon jöttek a többiek: Szombathelyi Ferenc vezérezredes, akivel az újvidéki rendcsinálás megbosszulásaként végül is Jugoszláviában végzett a hóhér. Az ellene felhozott vádak még a vérszomjas népbíróság előtt sem voltak elegendők, de segítségül szolgált a szocialista testvéri együttműködés, melynek értelmében kiadták őt és társait Jugoszláviának, ahol már készen várta őket a halálos ítélet. A Titó partizánjai által lemészárolt 30 000 ártatlan délvidéki magyar áldozat miatt azonban egyetlen bűnöst sem kértek ki Jugoszláviából, ami ismételten bizonyítja, hogy kik is álltak tulajdonképpen az ítélkezés hátterében.

Jány Gusztáv esetében, ebben a filmben ismerték el először hivatalosan az otthoni illetékesek, hogy önszántából tért haza, mert osztozni kívánt társai sorsában. Halálos ítéletének kihirdetése után csak ennyit mondott: „Nem kérek kegyelmet."

Sztójay Döme épp úgy sorrakerült, mint kormányának belügyminisztere, Jaross Andor, vagy a két belügyi államtitkár, Endre László és Baky László. Az ő sorsuk egy percre sem lehetett kétséges, hiszen hatáskörükbe tartozott a zsidókérdés magyarországi megoldása.

S végül színre lép a film főszereplője, mai szóhasználattal sztárja: Szálasi Ferenc is. Vele különös gonddal foglalkoztak a film készítői. Láthatjuk őt a hatalomátvétel perceiben, a nemzetvezetői eskütételnél, a Hitlernél tett látogatása alkalmával, majd hazaszállítása után a börtönben és a népbírósági tárgyalásán is. A zsúfolásig megtöltött Zeneakadémia nagytermében a nézőközönség legnagyobb részét a koncentrációs táborokból vagy munkaszolgálatos századokból nemrég hazatért egykori „üldözöttek" töltötték ki, akik bosszúért lihegve várták a leszámolást.

Szálasit, a közönség lelkes támogatása közepette, egyszerre hárman is keresztkérdések pergőtűzébe fogták, mivel

a Bárdossy-per tapasztalatai alapján — ahol a vádlott a vádló fölé nőtt — Rákosi Mátyás utasította a népbírákat és népügyészeket, hogy ha a vádlott védekezni próbál, úgy belé kell fojtani a szót.

Szálasi azonban végig katonásan viselkesett, és állta az ellene felhozott vadabbnál vadabb vádakat. Egy olyan ember benyomását keltette, aki szentül meg van győződve a maga igazáról és nincs olyan erő, ami őt ettől eltéríthetné. Az ellene felhozott vádak tarthatatlanságát jellemzi, hogy többek között lázadással és hazaárulással vádolták.

1946. március 12-én a bosszú rajta is beteljesedett, amikor az üvöltő csőcselék örömujjongásától és szitkozódásaitól kísérve, emelt fővel, szemrebbenés nélkül lépett társai után a bitófa alá. Az utolsó percig szelíd tekintetével, mintha csak ezt mondta volna: „Uram, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekednek."

Bár Nagy Ferenc akkori miniszterelnök egy későbbi beszédében büszkén kijelentette: „minden más népnél keményebben büntettük meg háborús bűnöseinket", a volt népbírák és népügyészek még ma is azon sopánkodnak, hogy néhányan — élükön Horthyval — elkerülhették a „népbírósági igazságszolgáltatást".

Hogy ez az „igazságszolgáltatás" a magyar nép nagy többségének egyetértésével történt volna, az már kérdéses. A magyar nép többsége ugyanis olyanokból állott, akik — a film szerint is — jogos felháborodásukban és kétségbeesésükben fenyegető levelek és telefonhívások özönét zúdították a nevükben fellépő „népbírákra" és „népügyészekre".

Az ítéletet meghozták és végrehajtották egy nép nevében, de ez a nép nem a magyar nép volt.